అడుగుజాడలు

విజయవాడ బస్టేషన్‌లో హైదరాబాద్ వెళ్ళే బస్సెక్కాను. బస్సు పదకొండు గంటలకి బయలుదేరుతుందని చెప్పారు. టైమ్ చూస్తే అర్ధరాత్రి పన్నెండవుతోంది. వేసవికాలం అవటంవల్ల వేడి తీవ్రత ఇంకా తగ్గలేదు. చెమటలు కారిపోతున్నాయి. బస్సు తొందరగా బయలుదేరితే బాగుండును!

ఇండియన్స్ టైమ్ మెయిన్‌టైన్ చెయ్యరెందుకో? చెప్పిన టైంకి బస్సులు, రైళ్ళు బయలుదేరవెందుకో? అన్నీ అపసవ్యమే! అంతటా లొసుగులే!

చిరాకుగా బస్సు దిగి డ్రైవర్ కోసం చూస్తుంటే, ఓ పెద్దమనిషి "ఏంబాబూ! బస్సెప్పుడు బయలుదేరుతుంది?" ఆదుర్దాగా అడిగారు.

"ఆ విషయం అర్థంకాకే డ్రైవర్ కోసం వెతుకుతున్నాను" విసుగ్గా చెప్పాను.

అంత పెద్ద మనిషి భుజం మీది కండువాతో ఉబికి వస్తున్న కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ బస్సు దగ్గర నిలబడ్డాడు. ఏ కష్టమొచ్చిందో ఏమిటో?!

మరికాస్త దూరం వెళ్ళేసరికి బస్సు డ్రైవర్ మరో వ్యక్తి నిలబడి సిగరెట్లు కాలుస్తున్నారు. డ్రైవర్ అవ్యక్తితో "ఏందిది సుబ్బారావ్! పేకేజీ పెట్టెలు పదిన్నరకల్లా రెడీగా తెచ్చి..పెడతామని చెప్పావ్. ఇప్పటిదాకా ఏడయ్యా మీ కంపెనీ మనిషి?" గట్టిగా అంటున్నాడు.

"ఇదిగో వచ్చేస్తాడు. కాస్త ఓపిక పట్టు"

"ఓపికేందయ్యా సుబ్బారావ్! అవతల ప్యాసింజర్లెవరైనా గట్టిగా అడిగితే ఏం చెప్పాలి?"

"అరె..కొంచెం అడ్జెస్టు అవన్నా-వర్రీ కామాకా! ఇదిగో ఈ రెండొందలు ఉంచు" అంటూ సదరు సుబ్బారావ్ డ్రైవర్ జేబులో నోట్లు కుక్కాడు.

అదన్నమాట సంగతి! ఆ పేకేజీ పెట్టెల్ని డ్రైవరు భద్రంగా రేపు ఉదయం హైదరాబాద్‌లో వాళ్ళ కంపెనీ మనిషికి అందిస్తాడు. దీనికిగాను డ్రైవరుకి మరికొంచెం ముడుతుంది! ప్రతిచోటా అవినీతి! హు..ప్రతిచోటా అవకతవకలు.

విసుక్కుంటూ బస్సెక్కి సీట్లోకూర్చున్నాను. ప్రక్కసీట్లో ఉన్నదెవరాని తేరిపార చూస్తే ఇందాకటి పెద్దాయనే!

మాటి మాటికీ కండువాతో కళ్ళొత్తుకుంటున్నాడు.

"ఏం బాబాయిగారూ! ఒంట్లోగానీ బాగోలేదా?" సానుభూతిగా అడిగాను.

కాదన్నట్టు తలవూపి "మా కొడుకు, కోడలికి [illegible]కు ఆక్సిడెంట్ అయిందని ఫోన్ వచ్చింద[illegible]బూ! అర్జెంటుగా వెళ్ళాలి! వాళ్ళక్కడ [illegible] ఉన్నారో..అసలు ఏమైందో? ఏమో-" [illegible] పైన చెప్పలేక వెక్కిళ్ళు పెట్టి ఏడవసా[illegible]డు.

ని[illegible]తపోయి సీట్లో బిగుసుకుపోయి కూర్చు[illegible]ను.

దు[illegible]ంగా బస్సు డ్రైవరు నవ్వుతూ సుబ్బా[illegible]ృతో కబుర్లలో మునిగివున్నాడు.

ఒ[illegible]సారిగా నాకు కోపం ముంచుకొచ్చింది.

ఆ[illegible]ంగా బస్సు దిగి వెళ్ళి డ్రైవర్‌తో-

"[illegible]టయ్యా! పదకొండుకి వెళ్ళాల్సిన బస్సు [illegible]! ఇక్కడే పన్నెండు దాటింది! ఇంకెప్పుడ[illegible]య్య బయలుదేరేది?" ఆగ్రహంగా అడిగా[illegible]

న[illegible] ఎగాదిగా చూశాడు. మెల్లిగా ఖాతర[illegible]చేనట్లుగా జేబులోంచి సిగరెట్ తీసి వెలిగి[illegible] పొగపీల్చి బైటికి నిర్లక్ష్యంగా వదిలాడు.

"[illegible]బు చెప్పవేంటయ్యా! బస్సు స్టార్ట్ చెయ్య[illegible] గట్టిగా అన్నాను. ఆ మాటకి సుబ్బా[illegible]వు ఉరిమి చూస్తూ "బస్సులో ఇంకా [illegible]శీలున్నాయి. అవి ఫిలప్ అయ్యాక బైలు[illegible]ద్ది! కాస్త ఓపికపట్టు!" విసుగ్గా అన్నా[illegible]

"[illegible]ధ్యలో నువ్వెవడివయ్యా. బస్సుని కండ్రో[illegible] చేస్తున్నావు?" కోపంగా అని డ్రైవర్ కేసి న[illegible]సిగా చూస్తూ "అసలు మీ కండ్రోలర్‌ని [illegible]గితే సరి-" అంటూ ఆగ్రహావేశంతో వెళ్ళబో[illegible]యాను.

[illegible]రు ఉలిక్కిపడి, నావెంట నడుస్తూ "[illegible]ర్! సార్! ఆయన దాకా పోమాకండి [illegible]ర్!పదండి సార్! బైలు దేరుదాం" అంట[illegible] సిగరెట్ పారేసి బస్సు కేసి నడిచాడు.

[illegible]యగర్వంతో బస్సెక్కాను. బస్సు స్టార్ట్[illegible]సి డ్రైవరు వేగంగా ముందుకు పోని[illegible] నావంక ఓసారి చురుగ్గా చూశాడు. [illegible]సా పేకేజీ పెట్టెల తాలూకూ గిరాకీ కాస్త [illegible]గొట్టానని కోపం కాబోలు- నవ్వుకున్నాన[illegible]లో నేనే!

[illegible]స్సు పొద్దున్నే హైదరాబాద్ నగరంలోకి [illegible]వేశిస్తోంది! బస్సు బస్‌స్టేషన్ వరకే కాక [illegible]ర శివారు ప్రాంతం అయిన ఇసిఐఎల్ [illegible]కూ వెళ్తుంది!

[illegible]ధ్యలో నేను తార్నాకాలో దిగొచ్చు. అందుకే సిటీ బస్టాండులో దిగలేదు.

బస్సు మళ్ళీ బయలుదేరింది! కాచిగూడా దాటింది. విద్యానగర్ వచ్చేస్తోంది. హఠాత్తుగా నాకో ఆలోచన వచ్చింది. తార్నాకాలో గనుక దిగితే ఇంటికి ఆటోలో వెనక్కి రావాలి! అలాకాక విద్యానగర్ దగ్గరే బస్సు ఆపమని డ్రైవర్‌ని రిక్వెస్టు చేస్తే ఆటోడబ్బు ఆదా! టైం ఆదా! అన్నీ ఆదానే!

ఆలోచన వచ్చిందే తడవుగా బస్సు విద్యానగర్ స్టాప్ దగ్గరికి రాగానే

"డ్రైవర్ ! కాస్త బస్సాపు" గట్టిగా అరిచాను.

డ్రైవరు వెనక్కి తిరిగి డోరు దగ్గరున్న నన్ను చూసి బస్సు ఆపకుండా మరింత స్పీడుగా ముందుకు పోనిచ్చాడు.

అయ్యయ్యో..బస్సు ఇంటిముందు నుంచే వెళ్ళిపోతోంది! అనవసరంగా వెనక్కి రావాలి! "కాస్త బస్సాపవయ్యా!" నేను అడుగుతున్నా బస్సు ఆపకుండా డ్రైవరు వెళ్తూనే ఉన్నాడు.

కారణం నాకర్థమయింది. రాత్రి విజయవాడలో బస్సు టైంకి బయలుదేరాలని గొడవచేశానని, తనకు రావాల్సింది తన్నేశానని ఇలా ప్రవర్తిస్తున్నాడు.

మైగాడ్ బోలెడంత సామానుతో మళ్ళీ ఆటోలో ఇంటికి వెళ్ళాలి. దీనికంటే వో పదినోటు డ్రైవర్‌కిస్తే- ఆ పనే చేశాను. "కాస్త బస్సాపవయ్యా!" దీనంగా అభ్యర్థించాను.

డ్రైవర్ కోపంగా చూసి నోటు నామీదకి విసిరేసి మరింత వేగం పెంచుతూ "రూల్ ప్రకారం బస్సిక్కడ ఆపకూడదు!" గట్టిగా చెప్పాడు.

బస్సు తార్నాకా ప్రాంతంలో కొచ్చింది. అక్కడ కూడా డ్రైవరు బస్సాపకుండా వెళ్తున్నాడు. వెళ్ళి..పో..తూ..నే..ఉన్నాడు.

వీడిజోరు చూస్తుంటే బస్సుని ఇసిఐఎల్ చౌరస్తా వస్తే కానీ ఆపేలా లేడు. అక్కడ్నించి నేను విద్యానగర్‌కి మళ్ళీ ఆటోలో వెనక్కి రావాలి. అంటే యాభై రూపాయలు దండగ. అనవసర ఖర్చు. డ్రైవర్‌తో అనవసరంగా రాత్రి వాదించాను. ఎవరెట్లా పోతే నాకేంటి? బస్సు కాస్త లేటుగా బయలుదేరితే ఇక్కడ నా కొంప మునిగేదేముంది? నా డబ్బులు, నా జేబులో పైసలు అనవసరంగా గోవిందా..యాభై పొద్దున్నే ఆటోల వాళ్ళకి గోవిందా. అనవసరంగా రూల్స్ మాట్లాడాను! చాలా తప్పు చేశాను.

"డ్రైవర్ కాస్త బస్సాపవయ్యా!" ప్రాధేయపడ్డాను.

అయినా ఆపడు అవునుమరి! అతనికెంత నష్టం కలిగించాను.

"డ్రైవర్ నీతో ఇంకెప్పుడూ వాదించను! నువ్వే టైంకి బైల్దేరినా ఘర్షణ పడను. పక్క సీటు పెద్దాయన కష్టాలతో నాకేం సంబంధం లేదు! ప్రామిస్. ఐయామ్ రియల్లీసారీ!" దీనంగా అభ్యర్థించాను.

అయినా డ్రైవరు బస్సు ఆపటం లేదు.

"డ్రైవర్! ప్లీజ్-బస్సాపు" గట్టిగా అరుస్తున్నాను.

అవును! చాలా గట్టిగా అరిచాను. ఎంతలా అరిచానంటే..నా అరుపునకు నాకే మెలకువ వచ్చేసింది. ఎవరో వచ్చి గట్టిగా భుజం కుదిపారు.

ఉలిక్కిపడి లేచి, ఒక్కసారిగా ఇహలోకంలో కొచ్చి చూస్తే..

బస్సు ఇంకా విజయవాడ బస్‌స్టేషన్ లోనే ఉంది.

అంటే..అంటే..బస్సింకా బయలుదేరనే లేదన్నమాట!

కిటికీలోంచి బైటికి చూశాను. డ్రైవరు, సుబ్బారావు పేకేజీ పెట్టెలకోసం చూస్తున్నారు. డ్రైవరు పక్కన నిలబడి పెద్దాయన ఏదో చెబుతూ కండువాతో మొహం తుడుచుకుంటున్నాడు.

ఆయన గుండెల్లోంచి ఉబుకుతున్న దుఃఖం ఊటలాగా ఊరుతూనే ఉంది. ఊరు చేరనిదే ఆ గుండెకి ఉపశమనం లేదు! క్షేమం కబురు తాకనిదే ఆ మనసుకి శాంతి లేదు!

డ్రైవర్‌తో మాట్లాడాలి! అవసరమైతే పోట్లాడాలి! క్రమశిక్షణతో డ్యూటీ చెయ్యాలని గట్టిగా వాదించాలి! అందరం రూల్సు పాటించాలని చెప్పాలి!

బస్సు దిగాను! కానీ..కానీ..కాళ్ళు వణుకుతున్నాయి. లోన ఎక్కడో మనసు మొరాయిస్తోంది. వద్దు వద్దని గట్టిగా అరుస్తోంది. స్వార్థం వద్దు వెళ్ళకని కేకపెడుతోంది!

అందుకే ప్రతిచోటా అపసవ్యం! అంతటా లొసుగులు! అవును! వీటికి కారణం ఇప్పుడు నాకు బాగా అర్థమైంది. స్వార్థం కొంతయినా తగ్గితేకానీ పరిస్థితులు మారవు!సొంతలాభం కొంత మానుకుని-గురజాడవారు గుర్తొచ్చారు!

గట్టిగా గుండెల నిండా ఊపిరి పీల్చి అడుగు ముందుకేశాను!

-వారణాసి రామకృష్ణ
(హైదరాబాద్)